

OMBUDSMANI SZEREPZAVAR

Az uniós csatlakozás tiszteletére megalkotott salátatörvény, a 2004. évi XXIX. törvény záró rendelkezései között, 147. §-ával újrafogalmazta a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvénynek az elmúlt esztendőben sok vitát kavart 8. § (1) bekezdés második fordulatát. A módosító rendelkezések az uniós csatlakozás napján, május 1-jén léptek hatályba. A korábbi szöveg szerint a bejelentéshez kötött rendezvény megtartását a rendőrség megtilthatta, ha „a közlekedés rendjének aránytalan sérelme” volt prognosztizálható. A május 1-jétől hatályos szabály értelmében a rendőrség csak akkor élhet ezzel a jogosítvánnyal, „ha a közlekedés más útvonalon nem biztosítható”.

A Baumag-károsultak május 25-ére, Medgyessy kormányfő háza elé hirdettek demonstrációt. A BRFK előző nap az akkor már három hete hatályon kívül helyezett rendelkezésre – „a közlekedés rendjének aránytalan sérelmére” – hivatkozva megtiltotta a tüntetést. Közbevetőleg: hasonló eljárást követek múlt év decemberében is, amikor a Lelkiismeret '88 aktivistái szerveztek megmozdulást a Stromfeld Aurél utcai épület elé. A rendőrség figyelmét a jogszabályváltozásra – az origo.hu internetes portálon keresztül – a Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) hívta fel. Az ügynek különösebb konzekvenciái nem lettek, a BRFK köszönte a szíves tájékoztatást.

A TASZ ezek után fordult az állampolgári jogok országgyűlési biztosához. A válasz az ügymegosztás szerint illetékes helyettes ombudsmantól, Takács Alberttől hamar megérkezett. A pökhendi levél mindekelőtt vitatja a TASZ jogát arra, hogy „panaszával” zargassa az állampolgári jogok védelmére rendelt tekintélyes intézményt. Takács Albert azzal érvelt, hogy az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény 16. § (1) bekezdése értelmében az ombudsmanhoz az fordulhat, akit alkotmányos jogaival összefüggésben sérelem ért (feltéve, hogy jogorvoslati lehetőségeit, ha voltak ilyenek, kimerítette). Márpedig – állapítja meg helyesen az alombudsman – sem a beadványt jegyző ügyvivő, sem pedig az általa képviselt szervezet érintettsége nem állapítható meg az ügyben. Csakhogy a TASZ az ombudsmani törvény 16. § (2) bekezdésére hivatkozott indítványában: tudniillik az országgyűlési biztos az alkotmányos jogokkal kapcsolatos visszásság megszüntetése érdekében hivatalból is eljárhat. A hivatalbóli eljárás kezdeményezésére pedig, ha az

ombudsmani törvény nevesítetten nem is, az alkotmány 64. §-a alapot ad: mindenkinek joga van arra, hogy egyedül vagy másokkal együttesen, írásban kérelmet vagy panaszt terjesszen az illetékes állami szerv elé (a petíciós jogot, furcsamód, épp az áprilisi salátatörvény szabályozta újra).

Takács Albert érdemi ellenvetése formai kifogásánál is elképesztőbb. Álláspontja szerint az alkotmányos jogokat a rendezvény betiltása érinti és nem az „indokolás szövegében elkövetett tévedés”, amely – állítja – a határozat érdemi rendelkezését nem befolyásolta. A helyettes ombudsman figyelmünkbe ajánlotta az államigazgatási eljárásról szóló törvény egyik passzusát, a határozatok kijavításáról „név-, szám- vagy számítási hiba és más hasonló elírás” esetére.

Az áprilisi módosítás alapvetően változtatta meg a rendőri tiltás előtt utat engedő tényállást. A tiltó határozatot így is, úgy is indokolni szükséges: vagy azt kellett korábban bebizonyítani, hogy a rendezvény megtartása a közlekedés rendjének aránytalan sérelmével jár, vagy azt kell igazolni május 1-je óta, hogy a közlekedés más útvonalon nem biztosítható. Az ügybeli határozatban nem elírás történt (elírást legfeljebb Takács Albert követett el levelében, amikor a módosító törvény számát egy római tízessel megtoldotta). A határozat egy nem hatályos tényállásra reflektált, s ennél fogva megalapozatlan.

A helyettes ombudsman nem tartotta fontosnak, hogy utánanézzon, volt-e a baumagos történethez hasonló malőr 2004. május 1-jét követően, és nem is foglalkozott azzal a felvetéssel, hogy a reá irányadó törvény 24. §-ában biztosított jogosítványával élve esetleg a jogszabályokkal könnyelműen bánó tisztviselők felelősségre vonását kezdeményezze. Takács Albert annak vizsgálata elől is kitért, hogy például a 2003. decemberi tiltás mennyiben felelt meg az akkor hatályos normaszövegnek. Az ombudsman nem látott állampolgári jogokkal összefüggő visszásságot fennforogni annak kapcsán, hogy az eljáró hatóság nem ismeri a hatályos jogszabályt, s nem támadtak aggályai a jogalkalmazást szétziláló salátajogalkotás miatt sem.

Olybá tűnik azonban, hogy Takács Albert hatékonyan képes védelmébe venni a jogkorlátozó hatósági magatartást az alapvető jogokra nézve sérelmes közigazgatási gyakorlat ürügyén szervezett formában hozzá forduló állampolgárokkal szemben.